

Khi Trung thu được “giữ” tại bảo tàng

Dần nhạt nhòa tại đô thị lẫn nơi khai sinh là nông thôn, nhưng những nét truyền thống của Tết Trung thu vẫn tìm được chỗ lưu trú riêng để thu hút những người hoài cổ.

• SON TÙNG

Và không chỉ những người hoài cổ, rất đông trẻ em cũng được đưa tới những nơi ấy để tiếp xúc với những giá trị văn hóa cũ - mà nhịp sống hiện đại đang làm mai một ít nhiều. Năm 2015 này, bảo tàng Hà Nội, với lễ hội “Rước trăng chơi phố” hay Làng văn hóa các dân tộc Việt Nam (Đống Mò) với “Hội trăng Làng” là những ví dụ...

Cái “nôi” lưu giữ Trung thu

Nhưng, xuất hiện sớm nhất, bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (DTH) trong liên tục 13 năm qua mới thật sự là điểm đến của Tết Trung thu truyền thống.

Từ năm 1999, vào dịp Trung Thu, bảo tàng này đã tổ chức trưng bày các loại đèn truyền thống. Năm 2002, hoạt động này được đẩy lên một bước cao hơn. Nghệ nhân và thợ thủ công ở các làng nghề tại Văn Canh (Hoài Đức) được mời tới bảo tàng, trực tiếp gia công trước sự chứng

Trẻ em xem các nghệ nhân làm đèn kéo quân tại bảo tàng Dân tộc học vào ngày 20/9/2015 vừa qua

kiến của người xem. Thậm chí, cả những gánh tò he của các nghệ nhân tại Hà Đông cũng được đưa tới trong dịp này.

“Mới làm, nhiều người thắc mắc rằng tại sao chúng tôi lại mang vào bảo tàng những hiện vật... rề tiền như đèn Trung Thu. Có người còn hỏi: bên ông lại xoay sang chuyện... ăn đồ trẻ con à?” - PGS Nguyễn Văn Huy, nguyên giám đốc bảo tàng, kể. Đó cũng là thời điểm, Bảo tàng DTH đang tìm hướng hút khách, sau khi ra đời vào 1997.

Mô hình phổ biến tại Mỹ, Nhật, Pháp được ông Huy áp dụng: tổ chức đưa các nghệ nhân nắm giữ

văn hóa truyền thống vào trình diễn thực hành tại bảo tàng một cách sinh động, trong sự tương tác cùng khán giả.

“Bảo giới ủng hộ chúng tôi nên đưa tin khá nhiều. Ngày khai mạc, bãi xe của bảo tàng bị quá tải, xe tràn cả ra sân trước” - ông Huy kể.

Lép vế trên thị trường nếu so với những đèn ông sao chạy pin hay đèn lồng điện tử, những đèn kéo quân, đèn ông sư, đèn ông sao, đèn xếp... truyền thống lại có sức hút lớn đến không ngờ khi đưa về bảo tàng DTH. Hấp dẫn hơn nữa, ở một số công đoạn cuối cùng, các khán giả đặc biệt này

còn được mời tự tay hoàn thiện và tô điểm, để có một chiếc đèn theo ý muốn của mình.

Tới năm 2003, bên cạnh đèn truyền thống, Tết Trung Thu của bảo tàng này lại giới thiệu thêm một món đồ chơi nổi tiếng của Hà Nội cũ: những chiếc tàu thủy sắt tây, chạy bằng dầu hoả. Nghệ nhân trình diễn là cha con ông Nguyễn Văn Nhâm, gia đình duy nhất còn theo nghề tại làng Đình Gừng (Khuông Đình, Thanh Xuân) vốn có gần trăm năm làm tàu thủy đồ chơi từ vỏ hộp. Người đến nườm nượp, có du khách người Pháp bị hấp dẫn tới mức “thừa” luôn cả trăm chiếc tàu tí hon để làm quà lưu niệm.

Sức sống của Trung thu trong bảo tàng

Từ thời điểm ấy, đều đặn, ngày hội Trung thu truyền thống được tổ chức tại bảo tàng trong suốt 13 năm qua và trở thành một điểm đến quen thuộc với người dân Hà Nội.

Bên cạnh việc giới thiệu những món đồ chơi truyền thống như đèn, diều, chong chóng giấy, chuồn chuồn tre..., trẻ em tới đây còn được học cách làm đồ chơi bằng lá, đất, bột, tập cắt tia hoa quả và bày những mâm cỗ Trung thu; hát đồng dao, kể sự tích Trung thu hoặc chơi những trò ô ăn quan, bịt mắt bắt dê, kéo co, chuyền...

Mỗi năm, cách tổ chức của bảo tàng lại được bổ sung thêm những nét mới. Chẳng hạn, năm 2007, các nét đặc sắc của hoạt động Trung thu tại Hàn Quốc - quốc gia cũng có Tết Trung thu như VN - được giới thiệu bổ sung. Năm 2008, bảo tàng có thêm màn phục dựng trò hát trống quân - vốn là trò hát cũ rất phổ biến tại Trung thu ở các vùng nông thôn Bắc Bộ.

Tâm lý “hoài cổ”, hay còn những lý do gì khác, đã đưa khán giả tìm về với những nét văn hoá truyền thống này? “Bản thân, những món đồ, những phong tục đã hình thành trong hàng trăm năm qua đều mang theo trong nó không biết bao nhiêu câu chuyện. Nếu tìm được cách khai thác hợp lý, tự thân truyền thống sẽ có sức thuyết phục với người xem trong cuộc sống bây giờ” - PGS Huy trả lời ●

THEO DÒNG THỜI SỰ

“Cảm nhận nước Nga” đa sắc màu tại Hà Nội

Liên hoan văn hóa *Cảm nhận nước Nga* diễn ra tại Cung Văn hóa Lao động Hữu nghị Hà Nội tối 26/9 với sự tham gia của các nghệ sĩ tài năng Nga ở các phong cách âm nhạc khác nhau.

Đó là dàn nhạc biểu diễn nhạc cụ dân gian *Phong cách Nga* dưới sự chỉ đạo của nhạc trưởng Dmitry Kalinin; là âm nhạc dân gian mang hơi thở cuộc sống hiện đại của nhóm song tấu Double Max; là đoàn múa dân gian *Bình minh phương Bắc* nổi tiếng thế giới; hay sự góp mặt của hai thần đồng âm nhạc Alexander Doronin (ảnh, 13 tuổi) và Eric Mirziyan (12 tuổi).

LAM ANH

Manh nha những “quận nghệ thuật” ở Hà Nội

Qua khảo sát trên 40 không gian sáng tạo trên cả nước, các chuyên gia đều tin tưởng, các không gian sáng tạo sẽ trở thành điểm nhấn trong diện mạo các thành phố của Việt Nam.

Đó là một trong những nội dung nổi bật của tọa đàm “Các không gian sáng tạo và đóng góp tiềm năng của những không gian này trong quá trình phát triển văn hóa và kinh tế đô thị tại Việt Nam” diễn ra ngày 25/9 tại Viện Goethe Hà Nội.

Thành phố cần những câu hỏi

Buổi tọa đàm có sự tham gia của TS Michael Waibel (tân chủ nhân Giải Tác phẩm giải Bùi Xuân Phái - Vì tình yêu Hà Nội của báo *Thể thao & Văn hóa*), KTS Đoàn Kỳ Thanh (sáng lập viên của Zone 9 xưa và Hanoi Creative City nay, 2 địa điểm đã và đang được kỳ vọng là “quận nghệ thuật” của Hà Nội) cùng chuyên gia tư vấn truyền thông Trương Uyên Ly.

Theo KTS Đoàn Kỳ Thanh, trong xã hội hiện đại, thành phố không cần nhiều những câu trả lời (vì mọi thứ đều có sẵn trên “bàn phím”) mà thành phố cần nhiều hơn những câu hỏi. Những câu hỏi này chỉ nhiều và “chất” khi thành phố

Một buổi biểu diễn âm nhạc tại Hanoi Creative City - địa điểm hứa hẹn sẽ trở thành “quận nghệ thuật” mới ở Thủ đô

có nhiều những bộ óc sáng tạo. Và những không gian sáng tạo sẽ tạo môi trường kích thích sự sáng tạo, hình thành và phát triển cộng đồng sáng tạo để thúc đẩy các thành phố trở nên năng động, văn minh và mạnh mẽ.

Trong khi đó, chuyên gia tư vấn truyền thông Trương Uyên Ly phân tích cụ thể hơn về những lợi ích của việc xây dựng không gian sáng tạo trong các thành phố. Theo đó, có bốn tác động xã hội lớn của các không gian sáng tạo là: truyền cảm hứng sáng tạo và kết nối; phát triển con người; thay đổi bản sắc đô thị; tạo thêm việc làm.

Cụ thể, riêng Zone 9 những ngày còn hoạt động đã tạo ra hơn 1.000 việc làm cho Hà Nội. Hanoi

Creative City với diện tích mặt sàn 8.000m² cùng diện tích ngoài trời 2.000 m² (tương đương Zone 9 xưa) cũng đang hứa hẹn sẽ tạo thêm nhiều cơ hội cho những người trẻ.

Bao giờ Hà Nội có “quận nghệ thuật” đúng nghĩa?

“Trên thực tế, sau khi Zone 9 đóng cửa, nhiều không gian nghệ thuật, sáng tạo tương tự đã mọc ra ở Hà Nội từ những thành viên cũ của Zone 9 như: X98 ở Hoàng Cầu; Hanoi Creative City ở Lương Yên. Tức là, những người làm nghệ thuật ở Hà Nội có khát khao mãnh liệt trong việc thành lập không gian sáng tạo, nghệ thuật ở Thủ đô.

Và sau Zone 9, nay Hà Nội đã có tới 2 quần thể sáng tạo hứa

hẹn trở thành “quận nghệ thuật”. Từ câu chuyện Zone 9, chúng ta có lý do để tin tưởng rằng Hà Nội sẽ có một “quận nghệ thuật” đúng nghĩa” - nhà báo, nhà truyền thông Trương Uyên Linh chia sẻ.

Còn theo TS Michael Waibel, Việt Nam đang ở bước đầu của việc xây dựng các không gian sáng tạo. Và trong những bước đi đầu tiên này, những khó khăn, thử thách và cả những thất bại mà những người làm nghệ thuật “tập kinh doanh” gặp phải là khó tránh.

Song, theo TS Michael Waibel, điều quan trọng nhất là Việt Nam đã bắt đầu hình thành cộng đồng sáng tạo và cả những người tiên phong. Khi có điều kiện tiên quyết này, mọi thử thách buổi đầu dần sẽ qua.

TS Michael Waibel cũng nêu ví dụ về việc chính quyền Berlin (Đức) khuyến khích xây dựng các không gian nghệ thuật, không gian văn hóa. “Chính quyền thành phố Berlin đã hỗ trợ chủ đất, nơi những công trình cũ, cho nghệ sĩ thuê với giá thấp để làm không gian sáng tạo. Bởi, chính quyền hiểu rõ giá trị cộng đồng vô giá mà những không gian này mang lại cho thành phố. Tôi nghĩ, cách hành xử của Berlin là thông minh, đáng học hỏi”- Ông Michael Waibel chia sẻ tại tọa đàm ●

MỸ MỸ